



# METODIKA K HODNOCENÍ ŽÁKŮ V ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH DLE ZÁKONA LEX UKRAJINA VE ŠKOLNÍM ROCE 2022/23



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,  
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Praha, prosinec 2022



## METODIKA K HODNOCENÍ ŽÁKŮ V ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH DLE ZÁKONA LEX UKRAJINA VE ŠKOLNÍM ROCE 2022/23

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy navazuje tímto metodickým doporučením na materiál, který byl vydán v květnu 2022 a týkal se hodnocení žáků-cizinců, kterým byla v ČR poskytnuta dočasná ochrana dle podle zákona č. 67/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace (dále také „Lex Ukrajina“).

Metodický materiál se týkal průběžného hodnocení a hodnocení na vysvědčení ve 2. pololetí školního roku 2021/22. Text metodického materiálu je dostupný na webu [edu.cz/ukrajina](https://edu.cz/ukrajina) a byl rozeslán do všech škol. Předkládaný materiál na původní metodické doporučení navazuje a je upraven tak, aby zohledňoval podmínky školního roku 2022/23, kdy část žáků již prošla adaptační fází a je vhodné postupně směřovat k plné integraci. Současně je ve školách také velká část cizinců, kteří nastoupili do škol v ČR až ve školním roce 2022/23 a je potřeba k nim přistupovat jako k žákům, kteří jsou stále v adaptačním procesu. Situaci je potřeba vždy vyhodnocovat individuálně z důvodu rozdílných předpokladů a podmínek pro integraci.

Toto metodické doporučení je určeno pro hodnocení osob, kterým byla v České republice poskytnuta dočasná ochrana podle zákona Lex Ukrajina, jehož účinnost je prozatím prodloužena do 31. srpna 2023.

Toto metodické doporučení se vztahuje na osoby:

- kterým byla poskytnuta **dočasná ochrana v souvislosti s válkou na Ukrajině**. Prokazuje se vízovým štítkem nebo záznamem o udělení dočasné ochrany,
- kterým bylo **uděleno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu** na území ČR, které se nově automaticky ze zákona č. 65/2022 Sb. považuje za vízum pro cizince s dočasnou ochranou. Prokazuje se uděleným vízovým štítkem nebo razítkem v cestovním pasu.

**Metodika není určena pro ostatní cizince**, byť by měli ukrajinské občanství, není-li v konkrétním případě výslovně uvedeno jinak.

• **Informativní části** (označené piktogramem **I**)

• **Doporučující části** (označené piktogramem **D**)

• **Závazné části** (označené piktogramem **S**)

## ÚPRAVY OBSAHU VZDĚLÁVÁNÍ A ZMĚNY ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

**§** Dle § 3 Lex Ukrajina může škola **na dobu nezbytně nutnou upravit** dle aktuální situace ve škole **vzdělávací obsah (tj. očekávané výstupy a učivo), podle kterého se vzdělávají žáci-cizinci**. Hlavním cílem úprav je **adaptace** žáka-cizince na vzdělávání podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV) a školní vzdělávací program (ŠVP) dané školy. V souladu s tím lze vzdělávací obsah na přechodnou dobu upravit, přičemž **nemusí** být v souladu s RVP ZV. Změny (úpravy) vzdělávacího obsahu se týkají pouze žáků-cizinců, a to na přechodnou dobu adaptace. K úpravám vzdělávacího obsahu může docházet průběžně během platnosti zákona (prozatím do 31.8.2023), vždy však výhradně za účelem adaptace.

**§** Podle platné právní úpravy ve vyhlášce č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, mají nově příchozí žáci-cizinci nárok na jazykovou přípravu. Podrobné informace jsou uvedeny v [Metodickém materiálu MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy ve školách](#). Úprava obsahu vzdělávání podle ustanovení § 3 zákona Lex Ukrajina může být realizována ještě nad rámec úprav dle vyhlášky č. 48/2005 Sb. z důvodů jazykové přípravy nebo v kombinaci s touto jazykovou přípravou.

**I** Úpravu obsahu vzdělávání žákům cizincům umožňuje zákon Lex Ukrajina na **nezbytně nutnou dobu**, předpokládá se tedy, že žáci, kteří již prošli adaptační fází, se budou postupně plnohodnotně zapojovat do výuky dle ŠVP dané školy. Zákon záměrně používá obecnou formulaci „na dobu nezbytně nutnou“, aby škola mohla aktuálně reagovat na změny situace, na počet žáků-cizinců, na jejich vzdělávací potřeby a na úroveň osvojení českého jazyka. Vždy je třeba posoudit situaci individuálně, zda je nadále úprava obsahu vzdělávání nezbytná. O konkrétní době rozhoduje ředitel školy.

**I** **U žáků, kteří jsou stále v adaptační fázi** nadále platí, že lze v případě potřeby výuku organizovat tak, že žákovi bude z některých/většiny předmětů nahrazen vzdělávací obsah podle § 3 zákona Lex Ukrajina za jiný pro žáka vhodnější obsah a v některých předmětech se bude vzdělávat společně se spolužáky (např. předměty výchovného zaměření). Z těchto předmětů ale může být dále uvolněn za účelem jazykové přípravy podle vyhlášky č. 48/2005 Sb. Z předmětů, z nichž byl žák uvolněn zcela, se žák na vysvědčení nehodnotí.

**I** Žákovi tedy bude poskytována jazyková příprava v rozsahu dle vyhlášky č. 48/2005 Sb., ale může mu být poskytována ještě další jazyková příprava nad rámec vyhlášky formou úpravy vzdělávacího obsahu. Žák může mít zcela jiné předměty pro účel adaptace na ŠVP než ostatní žáci ve třídě, nebo může mít ve své třídě jiný vzdělávací obsah než ostatní žáci ve třídě.

**D** Z důvodu změny vzdělávacího obsahu není nutné měnit ŠVP. Doporučujeme zpracovat stručnou interní evidenci změn (rozsah a podobu určí ředitel školy). Může se jednat o vytištěný upravený rozvrh hodin žáků nebo zápis z jednání pedagogické rady o této úpravě. Zároveň je třeba vést evidenci průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu formou zápisů v třídní knize. Podrobnosti jsou uvedeny v materiálu [Komentáře k zákonu Lex Ukrajina](#).

## SPECIFIKA HODNOCENÍ UKRAJINSKÝCH ŽÁKŮ

**§** Obecně u všech žáků-cizinců v základním vzdělávání platí, že je nutné zohlednit při jejich hodnocení nedostatečnou znalost vyučovacího jazyka, neboť se jedná o závažnou souvislost, která ovlivňuje jejich výkon (viz § 15 odst. 6 vyhlášky č. 48/2005 Sb.).

**I** U žáků z Ukrajiny je na rozdíl od ostatních cizinců možné upravovat na nezbytně nutnou dobu vzdělávacího obsah, tzn. předměty, kterých se žák vůbec neúčastní, se nehodnotí a neuvádí se ani na vysvědčení. U předmětů, kterých se účastní, se hodnotí zvládnutí obsahu, případně upraveného obsahu.

**§** Pokud pro žáky-cizince změním obsah vzdělávání (ve srovnání s ostatními žáky), bude hodnocen pokrok a osvojení tohoto změněného vzdělávacího obsahu. Pro žáka-cizince je velkou změnou také přechod z bodového hodnocení na Ukrajině na český systém hodnocení (podrobnosti v [Základní informaci pro srovnání českého a ukrajinského vzdělávacího systému](#)). Je třeba zajistit, aby byl žák včas a srozumitelně ze strany školy/učitele seznámen se systémem českého hodnocení. Stupeň „nehodnocen“ se uplatní na vysvědčení jen v případě, že žáka není možné hodnotit z některého předmětu, kterého se alespoň částečně účastnil (např. z důvodu dlouhodobé absence, příchodu těsně před pololetím apod.). Jde o situaci, kdy škola objektivně nemá dostatek podkladů pro hodnocení výsledků vzdělávání žáka. Ředitel školy pak určí pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za 1. pololetí bylo provedeno nejpozději do 2 měsíců po skončení 1. pololetí. Není-li možné hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za první pololetí nehodnotí. Nelze-li žáka hodnotit na konci 2. pololetí, určí ředitel školy náhradní termín tak, aby hodnocení za 2. pololetí bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku. Podrobněji viz § 52 odst. 2 a 3 školského zákona. Důvodem pro použití stupně „nehodnocen“ proto nemůže být pouhá neznalost vyučovacího jazyka nebo nezvládnutí vzdělávacího obsahu (i když upraveného), ale pouze, v souladu se školským zákonem, objektivní nedostatek podkladů pro hodnocení výsledků vzdělávání konkrétního žáka.

**D** Pravidla pro **hodnocení žáků 8. a 9. ročníků** se nijak neliší od pravidel pro hodnocení žáků jiných ročníků. Vzhledem k vazbě hodnocení na podávání přihlášky na střední školu se doporučuje minimalizovat použití stupně „nehodnocen“. Na vysvědčení budou uvedeny pouze předměty, kterých se žák alespoň zčásti účastnil. Pokud v důsledku změny obsahu vzdělávání nebude mít žák-cizinec v rozvrhu předměty, které mají ostatní žáci ve třídě, nebudou tyto předměty na vysvědčení uvedeny a nebudou uvedeny ani na přihlášce na střední školu. Pokud jim byl upraven v souladu s Lex Ukrajinou vzdělávací obsah, jsou hodnoceni za zvládnutí tohoto upraveného obsahu. Střední školy s touto variantou musí počítat a být na ni připraveny. Již od zavedení RVP ZV v roce 2005 mohou mít školy vlastní skladbu vyučovacích předmětů, včetně jejich integrovaného vzdělávacího obsahu. Počet předmětů a jejich obsah může být v různých školách různý.

**D** Na vysvědčení budou uvedeny pouze předměty, kterých se žák alespoň zčásti účastnil. Pokud v důsledku změny vzdělávacího obsahu v souladu s Lex Ukrajinou nebude mít žák-cizinec v rozvrhu předměty, které mají ostatní žáci ve třídě, nebudou tyto předměty na vysvědčení uvedeny a nebudou uvedeny ani na přihlášce na střední školu. Pokud byl žákům-cizincům upraven vzdělávací obsah, jsou hodnoceni za zvládnutí tohoto upraveného obsahu.

V souvislosti s podáváním přihlášky k přijetí na střední školu upozorňujeme, že pravidla pro hodnocení žáků 8. a 9. ročníků se nijak neliší od pravidel pro hodnocení žáků jiných ročníků. Střední školy s možností úpravy vzdělávacího obsahu a skladbou předmětů musí počítat a být na ni připraveny. Již od zavedení RVP ZV v roce 2005 mohou mít školy vlastní skladbu vyučovacích předmětů, včetně jejich integrovaného vzdělávacího obsahu. Počet předmětů a jejich obsah může být v různých základních školách různý.

**§ Pravidla pro hodnocení** výsledků vzdělávání žáků jsou nedílnou **součástí školního řádu každé školy**. Dle § 51 odst. 2 školského zákona je hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení vyjádřeno klasifikačním stupněm, slovně nebo kombinací obou způsobů. Pravidla hodnocení schvaluje školská rada (§ 168 odst. 1 školského zákona). V případě, že škola nemá slovní hodnocení ukotveno ve školním řádu a chtěla by tento způsob hodnocení nově využívat, je třeba adekvátně upravit školní řád, předložit jej školské radě ke schválení a následně informovat o schválené úpravě školního řádu zaměstnance, žáky školy i zákonné zástupce.

**D** Tato úprava nemusí být složitá. Stačí např. do části školního řádu, která obsahuje pravidla pro hodnocení žáků, přidat odstavec o tom, že žáci, na něž se vztahuje zákon č. 67/2022 Sb., jsou v daném školním roce hodnoceni na vysvědčení slovně. Stejným způsobem je možné v případě potřeby provést i jiné úpravy konkrétních pravidel hodnocení na úrovni školy. Změna v obsahu vzdělávání pro žáky-cizince však sama o sobě nezakládá nutnost pro změnu pravidel hodnocení.

**D** Nadále doporučujeme při průběžném i závěrečném hodnocení využívat hodnocení slovní (zejména u mladších žáků), případně klasifikaci doplnit slovním hodnocením (kombinované hodnocení). Pokud je to možné, lze při hodnocení přihlídnout k výsledkům vzdělávání na Ukrajině (žáci mohou škole poskytnout informaci z elektronické žákovské knížky apod.).

**D** Doporučujeme ředitelům a pedagogům, aby především u žáků v adaptační fázi pečlivě zvážili počet požadovaných podkladů pro hodnocení, zejména počet známek, množství a rozsah písemných testů a ústního zkoušení. Doporučujeme také tyto formy hodnocení nahradit alternativními způsoby ověřování výsledků vzdělávání, jako je např. příprava plakátu nebo komiksu shrnujícího látku, využití prvků CLIL (obsahově a jazykově integrované učení) při přípravě takových materiálů, omezení nutnosti řešit slovní úlohy, které jsou vázány na jazykovou znalost apod.

**I** Zejména pro školy, které dosud neměly větší zkušenosti se slovním hodnocením, zdůrazňujeme charakteristiku slovního hodnocení, jak je uvedena ve vyhlášce č. 48/2005 Sb. Možné příklady slovního hodnocení žáků-cizinců lze najít na [webu NPI ČR](#).

**I** **Slovní hodnocení** zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka; obsahuje také zdůvodnění a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat. Výsledky vzdělávání žáka lze slovně hodnotit samostatně za každý předmět zvlášť, souhrnně za všechny předměty nebo kombinovat s klasifikací – některé předměty hodnotit slovně a jiné klasifikací. Vhodné je využívání formativního hodnocení.

**I** Obdobně připomínáme charakteristiku hodnocení klasifikací. Při používání **klasifikace** jsou výsledky vzdělávání žáka hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům, ke svým vzdělávacím a osobnostním předpokladům

a věku. Klasifikace zahrnuje ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.

**D Na hodnocení by neměla mít rozhodující vliv neznalost českého jazyka.** Žáka-cizince je vhodné hodnotit individuálně s ohledem na dosažené pokroky a zvládnutelné úkoly, nesrovnávat jej se spolužáky. Spolužákům je potřeba vysvětlit, proč je žák-cizinec hodnocen jinak. Důležité je umožnit žákům-cizincům identifikovat jejich silné i slabé stránky, sledovat vlastní pokrok a nalézat vhodné cesty a nástroje pro další rozvoj. Je vhodné využívat hodnocení především k podpoře učení žáků-cizinců. Upozorňujeme na skutečnost, že pokud by žák nemohl být hodnocen na konci 2. pololetí, a to ani v náhradním termínu, musí opakovat ročník, což není pro žáky-cizince žádoucí.

**D Hodnocení** by mělo vycházet jednak ze zjištěné míry dosažení školních výstupů, ale mělo by být přihlíženo i k dalším skutečnostem ovlivňujícím výsledky vzdělávání, kterých žák v hodnoceném období dosáhl. Takovými skutečnostmi jsou např.:

- jak se žák-cizinec snažil integrovat do nového prostředí;
- jak se snažil spolupracovat se spolužáky se stejným mateřským jazykem a se spolužáky s jiným mateřským jazykem);
- jak se snažil plnit zadané úkoly (včasnost, kvalita, ale i tvořivost apod.);
- zda a jak plnil další doplňkové úkoly;
- případně výsledky předchozího vzdělávání na Ukrajině, osobní portfolio žáka (v listinné či digitální podobě).

#### Základní principy hodnocení:

**§** neznalost vyučovacího jazyka je závažná souvislost, která ovlivňuje výkon žáka;

**D** pokud dojde ke změně obsahu vzdělávání, hodnotit pokrok a osvojení tohoto změněného vzdělávacího obsahu;

**D** zohledňovat při hodnocení individuální situaci daného žáka;

**D** hodnocení by mělo být pro žáka motivující, mělo by se jednat o zpětnou vazbu pro žáka;

**§** Při objektivních důvodech (neplnění zadaných úkolů) může být žák hodnocen na vysvědčení i stupněm prospěchu nedostatečným.

**§** Žáci z Ukrajiny vzdělávající se v oboru Základní škola speciální budou hodnoceni standardně (slovně) dle pokynů výše.

**I** Stručné doporučení pro úpravy vzdělávacího obsahu a pro hodnocení ukrajinských žáků vydala v září 2022 Česká školní inspekce ve spolupráci s MŠMT. Materiál je dostupný na [www.edu.cz](http://www.edu.cz).

**D** Doporučujeme, aby při řešení otázek týkajících se hodnocení žáků-cizinců byla zapojena do komunikace se zákonnými zástupci osoba, která může tyto informace zprostředkovat v jejich rodném jazyce. Může se jednat o ukrajinského asistenta pedagoga (pokud má škola tuto pozici zřízení), případně o jinou osobu, nebo lze využít tlumočnických služeb poskytovaných Národním pedagogickým institutem ČR a dalšími subjekty. Žákům i zákonným zástupcům je potřeba vysvětlit

pravidla pro hodnocení v českých školách, konkrétní důsledky určitých opatření týkajících se hodnocení chování a prospěchu včetně specifík při přechodu na střední školu.

## VYDÁVÁNÍ VYSVĚDČENÍ

§ Na vysvědčení budou uvedeny pouze předměty, kterých se žák alespoň zčásti účastnil. Pokud v důsledku změny obsahu vzdělávání **nebude mít žák-cizinec v rozvrhu předměty, které mají ostatní žáci ve třídě, nebudou tyto předměty na vysvědčení uvedeny**. Formulace „uvolněn“ se nepoužije, neboť nejde o uvolnění z výuky některého předmětu, ale o náhradu obsahu vzdělávání v souladu s Lex Ukrajina. Pro účely vyplňování vysvědčení je rozhodující název předmětu, nikoliv jeho případně upravený obsah. Pro postup žaka do vyššího ročníku je rozhodující hodnocení pouze z těch předmětů, kterých se žák alespoň zčásti účastnil. Obdobně to platí u žáků 9. ročníku – žák musí pro získání stupně základního vzdělání prospět ze všech předmětů, kterých se alespoň zčásti účastnil.

I Jména cizinců do matriky se uvádí primárně podle rodného listu vystaveného českým matričním úřadem. Pokud jej cizinec nemá, uvádí se přepis v předloženém dokladu vydaným Českou republikou.

D Na vysvědčení v části, kde se uvádí název ŠVP, bude navíc uvedeno: „Žák/Žákyně se vzdělával/vzdělávala podle zákona č. 67/2022 Sb.“, pokud došlo k úpravě vzdělávacího obsahu podle § 3 lex Ukrajina.

D Počet let splněné povinné školní docházky se uvádí dle českého školského zákona, tzn. jako povinná školní docházka začíná od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku. Škola proto nemusí zjišťovat, kdy žák na Ukrajině skutečně začal chodit do školy.

§ Všechna ostatní pravidla stanovená právními předpisy pro hodnocení žáků se přiměřeně použijí i pro hodnocení žáků-cizinců.